

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

BirdLife OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308

Nesodden kommune
Postboks 123
1451 NESODDTANGEN
post@nesodden.kommune.no

leder@oa.birdlife.no
Medlemsrelatert: medlem@oa.birdlife.no
Økonomisk: kasserer@oa.birdlife.no
Vernesaker: naturvernkontakt@oa.birdlife.no
oa.birdlife.no

Vår ref.: sak/619

Deres ref.: 21/1090

Dato: Oslo, 23. november 2021

Innspill til kommuneplanens samfunnsdel

BirdLife (tidligere Norsk Ornitologisk Forening) Oslo og Akershus og BirdLife Nesodden lokallag, viser til offentlig ettersyn av forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2021–2046 med høringsfrist 19.11.2021. Vi har fått forlenget høringsfrist til 23.11.2021. Vår uttalelse omhandler bare kapitlene Nesodden mot 2046 og Bærekraftig steds- og samfunnsutvikling, det grønne skiftet.

Nesodden mot 2046

Vi foreslår følgende tekst i åpningsavsnittet i dette kapitlet:

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen.

Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet settes på prøve. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må forbruket av areal stoppes.

Ivaretagelse av natur er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.

Naturen renser vannet og lufta, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næring, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping. Naturen er rekreasjonssted og områder hvor befolkningen driver med aktivitet. Stedegen natur gir store og små samfunn stedsidentitet.¹

Prinsipielt syn på befolkningsveksten fram mot 2046

Som en følge av de to store krisene i verden, og at arealendringer er den største trusselen mot naturmangfoldet og friluftslivet, er BirdLife Nesodden for en stabil befolkningsutvikling fram mot 2046, det vil si at antall innflyttede og fødte i størst mulig grad skal være lik antall utflyttede og døde hvert år. Skal Nesodden kunne beholde og overlevere sitt grønne, vakre og landlige preg til de neste generasjonene, må nedbyggingen av natur stoppe opp. Bare på den måten legges naturens tålegrense til grunn for samfunnsutviklingen.

¹ Avsnittet er hentet fra Forum for natur og friluftsliv Akershus (FNF-Akershus) sine høringsvar til kommuners arealplaner. Kilden for klimakrisen er FNs klimapanel (IPCC) sin spesialrapport om klimaendringer og landarealer av 8. august 2018 og Naturpanelets (IPBES) rapport av 6. mai 2019.

Kommentarer til kommuneplanen

Utkast til kommuneplanenes samfunnsdel er ambisiøs om ivaretagelse av vårt naturmiljø. Den sier blant annet:

- ... er tett på storbyen, men grønn, vakker og landlig. Nesodden er urban og moderne med samhold og tradisjoner
- ... tar vare på sine unike naturkvaliteter i form av skog, strand og sjø. Enkel og nær tilgang til natur gir grunnlag for økt livsutfoldelse, lek, idrett og friluftsliv
- ... er bevisst de globale miljø- og klimautfordringene og offensiv for å redusere miljøbelastningen
- ... skal være foregangskommune i miljø- og klimaarbeid

Det framgår videre at dette skal oppnås ved «å fokusere veksten til tettstedene Tangen og Fagerstrand, og kun legge opp til vedlikeholdsvekst i grendene», med hhv. 45 %, 35 % og 20 % av veksten i de tre områdene. Med dette synes det som om kommunen legger opp til omtrent samme vekststrategi som har vært de siste tiårene, som vil fortsette å medføre økt forbruk av natur og tap av biologisk mangfold, i konflikt med de ambisjonene som er foreslått. Dersom vår tolkning ikke er riktig, og man isteden mener at det skal være en vesentlig lavere vekst, ber vi om at det framgår av kommuneplanens samfunnsdel.

Vi gjør oppmerksom på at befolkningen i Nesodden kommune vokser raskere enn gjennomsnittet i Oslo-området, og at vi er den 10. tettest befolkede kommunen i Norge (tabell 1). Her framgår at det i tillegg er høyere vekst enn de fleste kommuner med allerede høy befolkningstetthet. Vi mener dette viser tydelig at Nesoddens arealknapphet er på høyde med bykommunenes. Dette innebærer at Nesodden allerede har tatt sin del av befolkningsveksten, og ikke kan øke befolkningen nevneverdig uten at det fortsetter å gå på bekostning av vårt naturgrunnlag (tabell 1).

Kommune	Folketall	Areal km ²	Tetthet pr/km ²	Folketall 1970	Vekst
Oslo	697 010	454,1	1 535	477 898	46 %
Bærum	128 233	192,9	667	74 655	72 %
Bergen	285 601	464,7	616	211 970	35 % (fra 1972)
Lørenskog	42 740	70,6	606	16 826	154 %
Stavanger	144 147	262,5	549	81 741	76 %
Haugesund	37 323	72,7	513	27 391	36 %
Sola	27 457	69,1	397	9 597	186 %
Trondheim	207 595	528,6	393	128 270	62 % (inkl. Klæbu)
Moss	49 688	137,8	361	33 979	46 % (inkl. Rygge)
Nesodden	19 805	61,5	322	9 029	119 %
Drammen	101 859	317,7	321	67 756	50 % (inkl. N. Eiker+Svelvik)
Kristiansand	112 588	644,1	175	60 954	67 % (inkl. Søgne+Songdalen)

Tabell 1. Oversikt over utviklingen i befolkningstetthet pr/km² i de 12 mest folkerike byer og kommuner i Norge fra 1970 til 2020.

Nesoddens befolkning sammenlignet med andre norske kommuner. Med sitt lille areal er Nesodden nr. 10 i landet på befolkningstetthet, kun forbigått av større byer og typiske vekstsentre (Sola/Lørenskog). Nesodden har større befolkningstetthet enn Drammen og Kristiansand, samt en rekke folkerike byer og kommuner som ligger under 12. plass på lista, f.eks. Asker, Lillestrøm, Fredrikstad, Ålesund og Nordre Follo. Kilde: Statistisk sentralbyrå/Wikipedia.

Glansbildet av Nesodden som «vakker, grønn og landlig», som innbyggerne og kommunene er stolte av, står i sterk kontrast til at dette faktisk er en av kommunene i landet med minst tilgjengelig grøntareal per innbygger. For å ivareta vårt biomangfold og innbyggernes tilgang til natur og friluftareal, som er viktig for trivsel og folkehelse, støtter vi forslaget om å legge prinsippet om **arealnøytralitet** til grunn for kommunens kommuneplan, men mener som sagt at det ikke er mulig å oppnå uten at kommunens befolkning nesten stopper å vokse.

I den sammenheng er vi enig i Statsforvalteren i Oslo og Vikens merknad til Planforslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2021–2046:

Statsforvalteren har en klar forventning til kommunen om å avgrense byggesonen, utvikle kompakte tettsteder, og konsentrere framtidig utbygging rundt kollektivknutepunkt. Det anbefales at kommunen utarbeider en overordnet arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel, med en politisk prioritering før innspill og arealendringer blir vurdert i arbeidet med arealdelen eller kommunedelplaner.

Vi er positive til at framtidig utbygging konsentreres til tettstedene, men mener det må fastsettes tydelig at all utbygging skal skje innenfor allerede bebygde områder. Dette er nødvendig for å ivareta biologisk mangfold, siden en stor del av naturområdene i tilknytning til de bebygde områdene på Tangen og Fagerstrand har betydelige naturverdier.

Bærekraftig steds- og samfunnsutvikling

Det står i kapitlet at «Viktige klima- og miljøtiltak i sentrumsutviklingen vil være å legge til rette for biodiversitet i form av grønne korridorer og grønne lunger, pollineringsvennlig beplantning med stedeegne arter, samt klimatilpasningstiltak og overvannshåndtering i form av vannspeil og permeable flater.» Dette støttes, men det blir nesten bare pynt for biologisk mangfold hvis man ikke samtidig verner om de grøntområdene man har som innehar naturkvaliteter, samt sikrer brede buffersoner i tilknytning til disse.

Videre står det «Den største trusselen mot biologisk mangfold er arealendringer, dersom nye arealer bebygges utenfor vekstgrenser medfører det fragmentering og tap av habitat for arter. Nesoddens arealpolitikk med å begrense veksten til allerede etablerte sentra er et virksomt grep for å motvirke dette.» Med denne ordlyden kan det synes som man åpner opp for arealinngrep innenfor grøntområder på Tangen og Fagerstrand.

Vi påpeker at det også vil være en stor trussel mot biologisk mangfold om man velger å gjøre inngrep som forringer verdifulle naturmiljøer innenfor sentrumsområdene, som grøntområdene ved Skoklefalltjern og Bergerskogen. Det er neppe et godt grep for å ivareta biologisk mangfold å åpne opp for nedbygging av grøntområder innenfor tettstedene Tangen og Fagerstrand, siden flere av naturområdene her har store naturverdier. Det må være et like viktig mål å ivareta grøntområder med naturkvaliteter her som andre steder i kommunen, noe som bør komme tydelig fram i kommuneplanens samfunnsdel.

Vi har for øvrig følgende kommentarer til mål og strategier:

- «5A-4 Kommunen jobber for en sammenhengende kyststi langs hele Nesoddens strandlinje.» Det bør framgå at kyststien skal etableres og driftes slik at den ikke forringer naturkvaliteter, siden det er mange sårbare naturkvaliteter langs kysten vår.
- «5E-1 Nesodden gjenoppretter og beskytter sårbare økosystemer og det biologiske mangfoldet. Kommunen jobber for å begrense spredning av uønskede arter, gjennom god og tilgjengelig informasjon til innbyggerne.»

Her er det behov for en vesentlig mer ambisiøs strategi. Hvis man skal forebygge at fremmede arter skal bli en mye større og akselererende trussel mot biologisk mangfold er det også behov for at kommunen bruker betydelige ressurser, i en helt annen størrelsesorden enn i dag.

Ifølge utkast til kommuneplan vektlegges det videre at Klima- og miljøplanen (KOM-planen), som er under revisjon, skal være et viktig styringsdokument for å nå miljømålene. I høringsuttalelsen til KOM-planen pekte Forum for natur og friluftsliv på at utkast til plan har betydelige svakheter, som vil gjøre det vanskelig å nå miljømålene. Vi forventer derfor at det gjøres betydelige oppdateringer og forbedringer i utkast til KOM-plan. BirdLife Nesodden gjentar og understreker følgende fra denne uttalelsen:

Kunnskapsgrunnet og hensyn til natur

- Kartlegging av natur må prioriteres vesentlig høyere enn i dag, og KOM-planen må sette klare målsettinger for hvor mye som skal kartlegges hvert år.
- Den kunnskapen om verdifulle naturmiljøer som allerede finnes må innarbeides i alle planer, og alle grunneiere med verdifulle naturtypelokaliteter må bli informert om hvilke kvaliteter de har på sine eiendommer og hvordan de skal forholde seg for å ivareta disse kvalitetene og ikke bryte lovverk.

Arealnøytralitet

- Prinsippet om arealnøytralitet må innarbeides både i de utpekte vekstområdene (som BirdLife Nesodden er imot) og i naturen utenfor vekstområdene.

Restaurering av natur

- Det må framgå av KOM-planen at det skal utarbeides en konkret plan for restaurering av natur i Nesodden kommune som omfatter skog, kulturlandskap, ferskvann/myr, kyst og marine miljøer.

Fremmede arter

- Det må framgå av KOM-planen at det skal settes inn vesentlig mer ressurser i arbeidet mot de fremmede artene enn det som gjøres i dag. Nesodden kommune bør også utarbeide en plan for å begrense spredning av fremmede plantesykdommer, for å forebygge at dette blir et stort problem i framtiden.

Vern

- KOM-planen må fastsette at kommunen har omfattende ambisjoner for kommunalt og statlig vern av naturområder.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder BirdLife OA

Hans Tjernshaugen (sign.)
naturvernkontakt Nesodden